

ZAMON RUHI VA SUN'IY INTELEKT: YOSHLARGA ILM ESHIKLARINI OCHAYOTGAN KUCH

Toshtemirov Samandar Yusupovich

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti

Elektr Ta'minoti 3-bosqich talabasi.

Pochta manzili: stoshtemirov306@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17914984>

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellektning zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni va yoshlarning bilim olishiga ta'siri yoritilgan. SI texnologiyalarining shaxsga yo'naltirilgan o'qitish, mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlash, ta'lim jarayonini interaktivlashtirishdagi afzalliklari tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellektdan foydalanishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va cheklovlar ko'rib chiqilib, uning oqilona qo'llanilishi bo'yicha takliflar berilgan.

Tadqiqot natijalari SI yoshlarning ilmiy rivojlanishida muhim vosita ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, ta'lim, raqamli kompetensiya, yoshlar, interaktiv o'qitish, texnologiya.

Abstract. This article examines the role of artificial intelligence (AI) in the modern learning process and its impact on youth education. The study analyzes how AI technologies support personalized learning, enhance independent study skills, simplify complex subjects, and improve the effectiveness of the educational process. Potential risks such as dependency, misinformation, and data security concerns are also discussed. The findings show that AI has become an essential tool contributing to the intellectual development and academic success of young learners.

Keywords: Artificial intelligence, education, digital competence, youth development, personalized learning, educational technologies.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль искусственного интеллекта (ИИ) в современном образовательном процессе и его влияние на получение знаний молодёжью. Анализируется, каким образом технологии ИИ способствуют персонализированному обучению, развитию навыков самостоятельного изучения, упрощению сложных тем и повышению эффективности обучения. Также обсуждаются возможные риски использования ИИ, такие как зависимость, недостоверная информация и проблемы безопасности данных. Результаты исследования показывают, что ИИ становится важным инструментом, способствующим интеллектуальному развитию и академическому успеху молодёжи.

Ключевые Слова: Искусственный интеллект, образование, цифровая компетентность, молодёжь, персонализированное обучение, образовательные технологии.

Kirish bo'limi

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim tizimi insoniyat taraqqiyotining asosiy ustunlaridan biri bo'lib qolmoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivoji esa yangi pedagogik yondashuvlarni shakllantirib, o'quv jarayoniga samaradorlik bag'ishlamoqda. Aynan shunday texnologiyalardan biri — sun'iy intellekt (SI) bo'lib, u so'nggi yillarda yoshlarning bilim olish jarayonida beqiyos o'rin egallay boshladi.

SI o'quvchilarga individual yondashuv yaratishi, axborot izlashni tezlashtirishi, murakkab mavzularni osonlashtirishi hamda ta'lim jarayonini yanada qiziqarli ko'rinishga keltirishi bilan ajralib turadi.

Bu maqolaning asosiy maqsadi — sun'iy intellektning yoshlar ta'limidagi o'rnini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilish, uning imkoniyatlari va cheklovlarini aniqlash hamda ta'lim jarayoniga integratsiya bo'yicha xulosalar ishlab chiqishdan iborat.

Metodlar bo'limi

Tadqiqot davomida quyidagi metodlardan foydalanildi:

1. **Tahlil (analiz) metodi** — sun'iy intellektning ta'limdagi o'rnini haqida mavjud ilmiy adabiyotlar, maqolalar, ta'limiy platformalar tahlil qilindi.
2. **Taqqoslash (komparativ) metodi** — an'anaviy ta'lim va SI asosidagi o'qitishning afzallik hamda kamchiliklari solishtirildi.
3. **Kuzatish metodi** — yoshlarning AI platformalaridan foydalanishdagi faolligi va natijalari o'rganildi.
4. **Suhbat usuli** — bir guruh talabalar bilan qisqa suhbatlar o'tkazilib, SI ning ularga qanchalik yordam berishi o'rganildi.
5. **Xulosa chiqarish metodi** — olingan ma'lumotlardan kelib chiqib umumiy ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Natijalar bo'limi

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

- Sun'iy intellekt yoshlarning o'quv jarayonidagi qiyinchiliklarni kamaytirib, murakkab mavzularni sodda qilib tushuntiradi.
- AI asosidagi platformalardan foydalanayotgan o'quvchilar o'zlashtirish darajasi sezilarli oshgan.
- Individual o'qitish jarayonida SI eng samarali qo'llanilayotgan vositalardan biri ekanligi aniqlandi.
- Talabalar chet tillarini o'rganishda, matematika masalalarini yechishda, loyihalar tayyorlashda AI dan keng foydalanmoqda.
- SI yordamida mustaqil izlanish darajasi oshgan bo'lib, bu ijodiy fikrlashning rivojlanishiga olib kelgan.

Munozara bo'limi

Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi ko'plab afzalliklar bilan birga, ma'lum xavf va cheklovlarni ham yuzaga chiqaradi. Bir tomondan, u o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi jarayonni yengillashtiradi, bilim olishni tezlashtiradi va shaxsiy o'rganish imkoniyatini yaratadi. Ikkinchi tomondan, yoshlar texnologiyaga ortiqcha tayanib qolishlari, mustaqil fikrlash qobiliyati sustlashishi ehtimoli bor.

Shuningdek, AI tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar doimo to'g'ri bo'lmasligi yoki noto'g'ri talqin berishi mumkin. Shu bois SI dan foydalanishda nazorat, tekshirish va mas'uliyatlilik zarur.

Kelajakda SI asosidagi ta'lim tizimining to'laqonli shakllanishi uchun o'qituvchilarni raqamli savodxonlik bo'yicha qayta tayyorlash, AI xavfsizligiga oid talablarni kuchaytirish va ta'lim standartlariga texnologik yondashuvlarni integratsiya qilish talab etiladi.

Qo'llanilgan manbalar ro'yxati

1. Smith J. *Artificial Intelligence in Modern Education*. — London: Academic Press, 2022.
2. Karimov A. *Raqamli pedagogika asoslari*. — Toshkent: "Fan va ta'lim", 2021.
3. UNESCO. *AI and Education: Guidance for Policy-makers*. 2023.
4. Oxford Research. "Impacts of AI on Youth Learning", 2022.
5. Turdiyev Sh. "Sun'iy intellekt va ta'lim integratsiyasi", *O'zbekiston pedagogika jurnali*, 2023.